

Het opsporen van alfa-1-antitrypsinedeficiëntie (AATD)

Objectieve en subjectieve verschijnselen

hebben mogelijk

ALFA-1 ANTITRYPSINE-DEFICIËNTIE (AATD)

PATIËNTEN MET DE VOLGENDE KLACHTEN

- ✓ vele infecties
- ✓ chronisch hoesten
- ✓ piepende ademhaling
- ✓ kortademigheid bij inspanning
- ✓ verhoogde slijmproductie
- ✓ zwelling van de buik (ascites)
- ✓ bloed opgeven of bloed in de ontlasting; donkere urine
- ✓ geel worden van ogen en huid

een levensbeperkende, zeldzame erfelijke ziekte

Alfa-1-antitrypsine (AAT) wordt **door de lever aangemaakt en beschermt de longen tegen ontsteking, veroorzaakt door een infectie of door ingeademde irriterende stoffen.** AATD treedt op bij een **tekort aan AAT in het bloed**, waardoor het risico op long-, lever- en huidaandoeningen toeneemt.

Omdat de **symptomen** lijken op die van andere long- en leverziekten, **is een vroege diagnose lastig.** Bij veel patiënten wordt AATD nooit ontdekt. Zonder de juiste interventie en zorg kan **de levensverwachting van patiënten verminderd zijn**, en hebben ze achtereenvolgens nodig:

Thuiszorg

Zuurstoftherapie

Mobiliteitsondersteuning

Transplantatie

Ook herhaaldelijke ziekenhuisopnames en ziekteverzuim op school of op het werk kunnen tekenen zijn dat **een patiënt op AATD moet worden getest.**

Vroegtijdige diagnose en tijdige behandeling zijn cruciaal om de aantasting van organen te vertragen en het longweefsel te behouden.

Wie moeten er op AATD getest worden?

Onderzoek naar AATD moet overwogen worden voor patiënten met:

- ✓ COPD
- ✓ een familiegeschiedenis van AATD
- ✓ astma bronchiale
- ✓ bronchiëctasie
- ✓ emfyseem
- ✓ astma dat op de volwassen leeftijd ontstaat
- ✓ weinig of geen rookhistorie
- ✓ de noodzaak van een long- en/of levertransplantatie (patiënten op de wachtlijst)
- ✓ chronische leverziekte
- ✓ hepatitis en levercirrose
- ✓ onverklaarde leverziekte
- ✓ hepatocellulair carcinoom panniculitis
- ✓ vasculitis

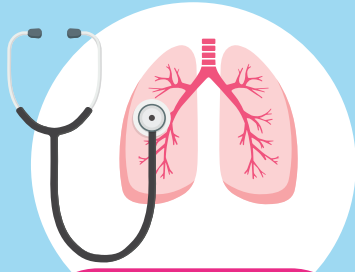
Alle COPD-/astmapatiënten op AATD testen, is een simpele manier om een vroegtijdige diagnose te stellen.

Hoe wordt op AATD getest?

Diagnostische stappen¹

AATD is gemakkelijk **te diagnosticeren via een simpele bloedafname of vingerprik.**

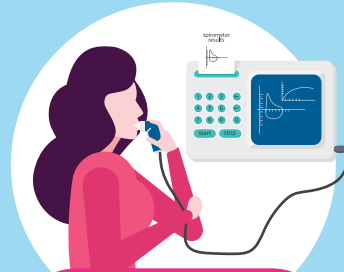
Als de AAT-spiegel lager dan normaal is, kan behalve de volgende onderzoeken ook bloedonderzoek worden gedaan om het **genotype of fenotype te bepalen:**

Volledig lichamelijk onderzoek

CT-scan van de longen of thoraxfoto

Longfunctietest

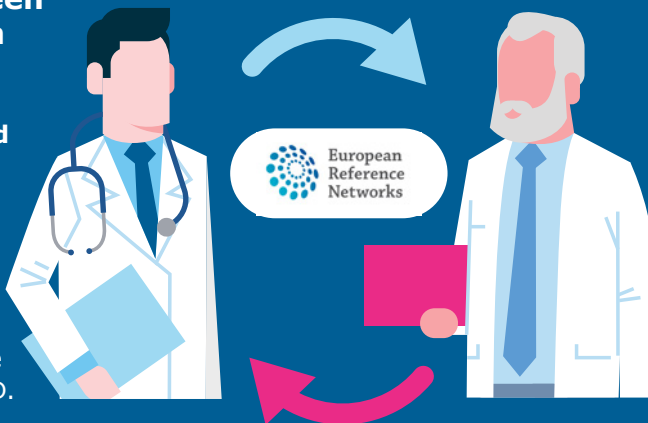
Leverfunctietest

Volgende stappen¹

nadat is vastgesteld dat de patiënt mogelijk AATD heeft:

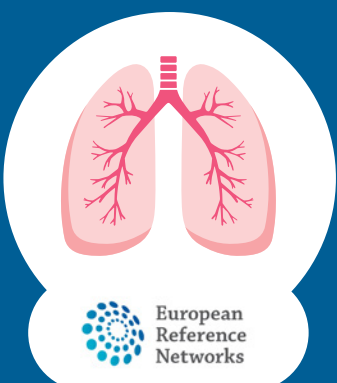
Verwijzing naar een expertisecentrum

Alle tests moeten **worden doorgestuurd naar een expertisecentrum voor verdere evaluatie en bevestiging** van de diagnose door een specialist met expertise op het gebied van AATD.

Samenwerking met nationale expertisecentra verbetert de gecoördineerde zorgverlening aan deze complexe patiënten en bevordert de kennisuitwisseling binnen de medische gemeenschap.

ERN Lung²

- ✓ AATD-specifieke tak: het AATD Core Network
- ✓ Grensoverschrijdende uitwisseling van bloedmonsters voor de opsporing van zeldzame mutaties van het AAT-gen
- ✓ Gegevensarchief voor alle ademhalingsstoornissen, ook ziektespecifieke registers

ERN Rare-Liver³

- ✓ Opname van AATD in het Network on Metabolic, Biliary Atresia & Related Diseases en koppeling met de Europese Alpha-1-leverstudiegroep
- ✓ Verzamelen van belangrijke patiëntgegevens om de kwaliteitsnormen te bewaken
- ✓ Opstellen van informatiefolders met best practices voor patiënten

¹ 2017, Alpha-1 European Expert Group Recommendations. Alpha-1 Global: www.alpha-1global.org

² www.ern-lung.eu

³ www.rare-liver.eu

Continue monitoring & follow-up⁷ van AATD

AATD gaat gepaard met ernstige complicaties en comorbiditeiten. **Tijdens een volgend consult moeten met de AATD-patiënt de** mogelijke maatregelen en onderzoeken besproken worden om het voortschrijden van long-, lever- of huidziekten bij AATD tegen te gaan, ook:

- ✓ **beoordeling door een longarts**
- ✓ **beoordeling door een leverspecialist**
- ✓ **behandelingsmogelijkheden en voordelen**
- ✓ **vaccinaties tegen griep, pneumokokken, hepatitis A/B**
- ✓ **leefstijlfactoren, zoals stress, alcoholgebruik, roken (waarbij leefstijlaanpassingen kunnen helpen), beroeps- en milieurisico's**

Actief management en behandeling van complicaties bij AATD-patiënten zijn continu noodzakelijk.

Omdat AATD een **erfelijke ziekte** is, moeten de symptomen van hun familieleden gemonitord worden zodat ze zo nodig doorverwezen kunnen worden

Belangrijke feiten & cijfers

AATD is wereldwijd de vaakst voorkomende erfelijke aandoening bij volwassenen⁴. De ernstige vorm komt in Europa wisselend voor, met gevolgen voor ongeveer

1/1.500

tot 3.500 personen, terwijl de lichte vormen veel vaker gezien worden¹.

Hoewel ongeveer

120.000⁶

mensen in Europa het PI*ZZ-genotype hebben dat met AATD geassocieerd wordt, **is slechts een klein deel gediagnosticeerd en krijgt behandeling.**

Alpha-1 is de **meest algemeen erkende zeldzame, erfelijke oorzaak van chronische obstructieve longziekte (COPD)⁷**. Ruim **66 miljoen mensen** in Europa hebben COPD, waarvan ongeveer **2 miljoen gevallen worden veroorzaakt door AAT-deficiëntie.⁷**

50 JAAR

Alfa-1-antitrypsine-deficiëntie is **ruim 50 jaar geleden ontdekt**, maar veel aspecten ervan zijn nog onbekend.⁷

Hoewel er momenteel geen genezing is, zijn er wel **behandelingen beschikbaar** om de ziekte beter te managen, de symptomen te behandelen en de voortgang van orgaanschade te vertragen, zoals plasma-afgeleide therapie voor alfa-1-patiënten.

⁴ G4 Gramegna, Andrea et al. "Alpha-1 antitrypsin deficiency as a common treatable mechanism in chronic respiratory disorders and for conditions different from pulmonary emphysema? A commentary on the new European Respiratory Society statement" Multidisciplinary respiratory medicine vol. 13 39. 8 Oct. 2018, DOI:10.1186/s40248-018-0153-4

⁵ 2017, Alpha-1 European Expert Group Recommendations. Alpha-1 Global: www.alpha-1global.org

⁶ Campbell, Edward (de eerste referentie in de aanbevelingen van de Europese Alpha-1 European Expert Group)

⁷ 2017, Alpha-1 European Expert Group Recommendations. Alpha-1 Global: www.alpha-1global.org

Ben je een Alpha? Dan horen we graag van je!

Contact

 www.alpha1plus.be

 info@alpha1plus.be

 [@alpha1bel](https://twitter.com/alpha1bel)

 [@alpha1bel](https://www.linkedin.com/company/alpha1bel)

 www.alpha-1nederland.nl

 info@alpha-1nederland.nl

 [Stichting Alpha-1 Nederland](https://www.facebook.com/StichtingAlpha1Nederland)